

**UCHWAŁA NR IX/6/2024
RADY MIEJSKIEJ W STARACHOWICACH**

z dnia 14 czerwca 2024 r.

**w sprawie przystąpienia do sporządzenia aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy
Starachowice na lata 2016-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 721) w związku z art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. z Dz. U. 2024 r., poz. 278), Rada Miejska w Starachowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przystępuje się do sporządzania aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2025 przyjętego Uchwałą nr IV/1/2017. Na podstawie art. 22 ust 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. z Dz. U. 2024 r., poz. 278) opinia Komitetu Rewitalizacji nr 1/2024 z dnia 3 czerwca 2024 r. stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Pełnomocnikowi Prezydenta ds. rewitalizacji.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Starachowicach

Michał Walendzik

RAPORT z wyniku oceny aktualności i stopnia realizacji

Gminnego Programu Rewitalizacji
dla Gminy Starachowice
na lata 2016-2025

Opracowanie:

Urząd Miejski w Starachowicach
ul. Radomska 45, 27-200 Starachowice
tel. 41 273 82 79
www.gminastarachowice.eu
e-mail: biuro@um.starachowice.eu

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji	5
3. Ocena aktualności	8
4. Ocena realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	17
5. Podsumowanie	29
Wnioski	29
Rekomendacje	30

1. Wprowadzenie

Niniejszy raport ewaluacyjny stanowi wynik oceny aktualności i stopnia realizacji „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2025” (dalej „GPR” lub „Program”). Program został przyjęty na mocy Uchwały nr IV/1/2017 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 31 marca 2017 r.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 9) ustawy o rewitalizacji¹ gminny program rewitalizacji zawiera system monitorowania i oceny tego programu. W rozdziale 4.7 *Monitorowanie i zmiany programu* Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice opracowana i wskazana została metodologia prowadzenia monitoringu i oceny realizacji Programu, w tym zaplanowanych założeń i efektów interwencji rewitalizacyjnej.

Zgodnie z przyjętym sposobem monitoring w Starachowicach prowadzony jest poprzez comiesięczne raportowanie zrealizowanych działań rewitalizacyjnych w danym okresie. Kolejnym wdrożonym w procesie rewitalizacyjnym narzędziem jest raport roczny z realizacji GPR. Jest on sporządzany za każdy rok kalendarzowy, do 30 kwietnia roku następnego. Raport przedkładać jest do akceptacji Prezydentowi Miasta, który przedstawia go Radzie Miasta. Jest on także opiniowany przez Komitet Rewitalizacji. Celem sporządzenia raportu rocznego jest przede wszystkim informacja w zakresie terminowości i merytorycznej poprawności realizacji GPR. Ponadto, coroczne raporty stanowią jedną z podstaw cyklicznej oceny, która jest wymogiem ustawy o rewitalizacji.

Ustawa o rewitalizacji stanowi, że GPR podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, a ocena ta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie BIP. Pierwsza taka ocena została opracowana w 2020 roku, a następnie zaopiniowana przez Komitet Rewitalizacji. Niniejszy dokument stanowi drugą taką ocenę, która dotyczy z jednej strony aktualności treści GPR, a z drugiej stopnia jego realizacji. W obu przypadkach wnioski z oceny mogą wskazywać na potrzebę zmiany programu. Analiza aktualności programu będzie zatem mieć szeroki zakres, aby odnieść się do wszystkich istotnych kwestii.

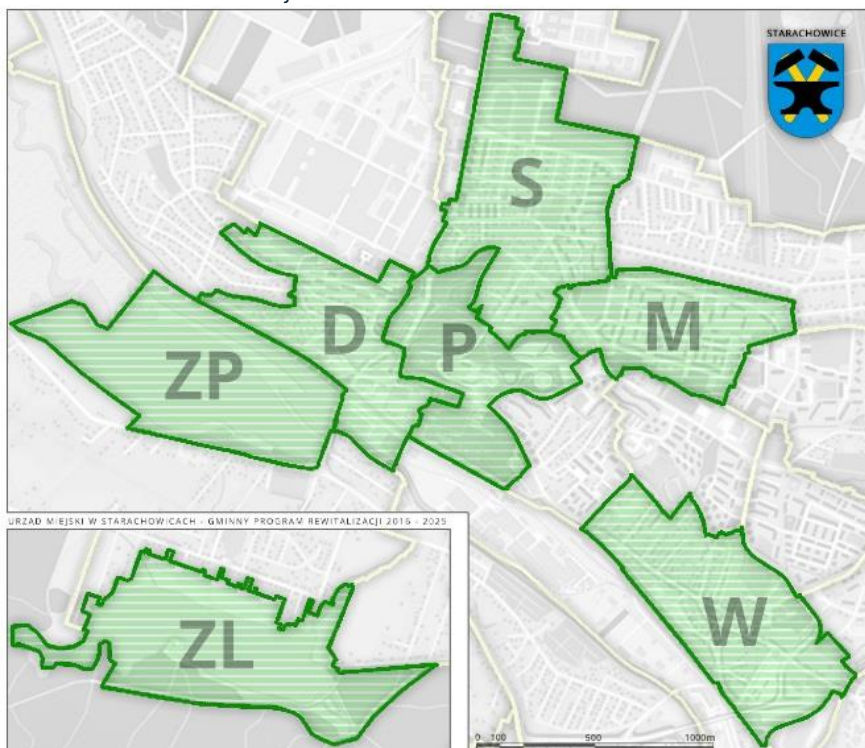
W ramach raportu z ewaluacji w pierwszej kolejności przywołane zostały najważniejsze założenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Następnie zaprezentowano wyniki oceny aktualności Programu, do której wykorzystane zostały mierniki przypisane do każdego z celów rewitalizacji. Ocena stopnia realizacji Programu polegała na rozpoznaniu poziomu realizacji każdego z projektów rewitalizacyjnych i jej skutkach.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

2. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

W trakcie prac nad GPR, w ślad za art. 8 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. wyznaczony zostały obszar zdegradowany (OZ) oraz obszar rewitalizacji (OR), na którym zidentyfikowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych i współwystępowanie problemów o charakterze gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, środowiskowym i technicznym. Obszar rewitalizacji w Starachowicach został wyznaczony zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, na podstawie diagnozy problemów występujących na terenie całego miasta (art. 9 ust. 1). Obszar został wyznaczony w drodze Uchwały nr VII/17/2016 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 24 czerwca 2016 r. w sprawie wyznaczenia na terenie Gminy Starachowice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego, rok 2016, poz. 2367). Powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi 3,54 km² co stanowi 11,11% całkowitej powierzchni Starachowic. Obszar rewitalizacji nie został podzielony na podobszary i składa się z 7 jednostek urbanistycznych, które poddane zostały diagnozie. Tak wyznaczony obszar, pomimo, że różnorodny (dominujące funkcje to mieszkaniowa i rekreacyjna) został w Programie potraktowany jako jeden spójny obszar, dla którego sporządzono wizję, cele i kierunki działań rewitalizacyjnych.

Grafika 1 Obszar rewitalizacji w Starachowicach.

delimitacja obszaru rewitalizacji w gminie Starachowice

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2017-2025.

W części diagnostycznej GPR, poza zidentyfikowanymi na obszarze rewitalizacji zjawiskami negatywnymi zwrócono również uwagę na występujące lokalne potencjały. Kolejnym etapem prac nad GPR było wypracowanie wspomnianej wizji obszaru rewitalizacji, na której osiągnięcie pozwoli realizacja przyjętych założeń. Wizja ta odpowiada na zdefiniowane problemy i potrzeby, a z drugiej strony bazuje na wskazanych lokalnych potencjałach.

W ramach Programu zaproponowano trzystopniową strukturę celów, uznając, że bardziej złożona hierarchia oraz większa liczba celów zaburzyłaby czytelność dokumentu i jego priorytetów. Sformułowano ogólny cel strategiczny, któremu podporządkowano 4 cele główne obejmujące priorytetowe sfery, przez pryzmat których należy postrzegać zaprogramowaną zmianę. W ramach każdego z celów głównych wyodrębniono cele szczegółowe. Wskazano, do których jednostek urbanistycznych cele te mają odniesienie w pierwszej kolejności. Do celów szczegółowych przypisane zostały konkretne kierunki działań, w ramach których formułowane były poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Poniżej przedstawiono strukturę założeń planistycznych Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Starachowice.

Tabela 1 Zaplanowana w GPR Starachowice interwencja rewitalizacyjna.

CEL STRATEGICZNY <i>Lepsze życie w Starachowicach - mieście, które znalazło pomysł na siebie</i>	
CEL GŁÓWNY NR 1 <i>Mieszkańcy zasługują na więcej.</i> <i>Poprawić warunki życia i zamieszkania w Starachowicach</i>	
Cele szczegółowe	
C1.1	Lepsze otoczenie miejsca zamieszkania
C1.2	Poprawa warunków mieszkaniowych
C1.3	Ułatwienie dostępu do usług społecznych
C1.4	Zaspokajanie zróżnicowanych potrzeb mieszkaniowych
C1.5	Szeroka oferta rekreacyjno-wypoczynkowa dla mieszkańców

CEL GŁÓWNY NR 2 Razem możemy więcej. <i>Integracja społeczna sposobem na nowe Starachowice</i>	
Cele szczegółowe	
C2.1	Aktywizacja i integracja wykluczonych
C2.2	Efektywne podmioty ekonomii społecznej i silne organizacje pozarządowe
C2.3	Różnorodna oferta i niezbędne wsparcie dla młodzieży
C2.4	Trafna odpowiedź na potrzeby seniorów
C2.5	Kultura, edukacja, sport narzędziem na rzecz integracji
CEL GŁÓWNY NR 3 Centrum w centrum uwagi. <i>Wzmocnienie atrakcyjności obszarów śródmiejskich Starachowic</i>	
Cele szczegółowe	
C3.1	Wzmocnienie nowoczesnej miejskości - udoskonalenie struktury przestrzennej
C3.2	Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń – ład wizualny
C3.3	Mobilność zrównoważona w obszarze rewitalizacji
C3.4	Warunki sprzyjające prowadzeniu działalności przez lokalnych przedsiębiorców
C 3.5	Rozbudowane funkcje centrotwórcze (w skali miasta, powiatu, regionu)
CEL GŁÓWNY NR 4 Strefa – biznes – społeczność <i>Wsparcie potencjału gospodarczego i społecznego miasta</i>	
Cele szczegółowe	
C 4.1	Włączenie się biznesu w życie społeczności
C 4.2	Nowe miejsca pracy na obszarze rewitalizacji
C 4.3	Przygotowanie zawodowe zwiększające szanse na rynku pracy

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2017-2025.

Wypracowanie wizji obszaru rewitalizacji i celów rewitalizacyjnych pozwoliło na opracowanie 38 podstawowych przedsięwzięć, których realizacja przyczyni się do ich osiągnięcia.

3. Ocena aktualności

Aktualność założeń Programu podlegała ocenie z punktu widzenia zmian jakie zaszły w obszarze rewitalizacji, ale i w całym mieście po przeprowadzonych dotychczas (raport za okres 2017-2023) działaniach rewitalizacyjnych. W strukturze części planistycznej Programu zdefiniowano mierniki osiągnięcia celów szczegółowych, po dwa do każdego z celów. Wraz z miernikami wskazano pożądany z perspektywy wdrażania działań rewitalizacyjnych ich trend (spadkowy (↓) lub wzrostowy (↑)), który na etapie oceny pozwolił na weryfikację, czy interwencja przyczyniła się poprawy sytuacji, czyli de facto osiągnięcia celu rewitalizacyjnego.

Tabela 2 Monitoring realizacji celu 1 GPR Starachowice.

Cele szczegółowe	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend)	Stan realizacji w 2023 r.
C1.1 Lepsze otoczenie miejsca zamieszkania	1. Liczba mieszkańców na obszarze rewitalizacji (↑)	↓
	2. Liczba zmodernizowanych podwórek i przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji (↑)	↑ 18
C1.2 Poprawa warunków mieszkaniowych	1. Liczba mieszkańców w budynkach po modernizacji (↑)	↑ 20
	2. Koszty energii w gminnym zasobie mieszkaniowym na obszarze rewitalizacji* (↓) * wskaźnik dotyczy budynków, gdzie sporządzony został audyt energetyczny	Ocena wskaźnika będzie możliwa po modernizacji i termomodernizacji budynków na koniec GPR
C1.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych	1. Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne (↑)	↑ 13
	2. Liczba usług społecznych na obszarze rewitalizacji (↑)	↑ 30
C1.4 Zaspokajanie zróżnicowanych potrzeb mieszkaniowych	1. Liczba osób zamieszkałych w nowopowstałych mieszkaniach na obszarze rewitalizacji, w tym komunalnych i socjalnych (↑)	Nie powstały nowe mieszkania na obszarze rewitalizacji
	2. Liczba osób urodzonych na obszarze rewitalizacji (↑)	↓
C1.5 Szeroka oferta rekreacyjno-wypoczynkowa dla mieszkańców	1. Liczba zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych oraz przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji (↑)	1. ↑ 16
	2. Liczba mieszkańców miasta (w tym obszaru rewitalizacji) oraz przyjezdnych korzystających z oferty rekreacyjnej (↑)	2. ↑- dane na temat wzrostu liczby osób korzystających z oferty rekreacyjnej wynikają z obserwacji porównując rok 2022 do 2023. Ilość osób zdecydowanie wzrosła ze względu na oddanie do użytkowania Zalewu Lubianka.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów miesięcznych i rocznych z realizacji GPR.

Dzięki wskazanym miernikom osiągnięcia celu można zauważyć mieszane rezultaty w poprawie warunków życia i zamieszkania w Starachowicach. Chociaż niektóre wskaźniki wskazują na pozytywne zmiany, inne wymagają dalszych działań. Poniżej przeanalizowano realizację (w latach 2017-2023) poszczególnych celów szczegółowych dla celu 1, co jednocześnie pozwoliło ocenić aktualność tych założeń.

Lepsze otoczenie miejsca zamieszkania wykazuje różnorodne wyniki. Chociaż liczba mieszkańców na obszarze rewitalizacji spadła (ogólnokrajowa tendencja), co jest niekorzystne, nastąpiła modernizacja 18 podwórek i przestrzeni publicznych, co jest pozytywnym krokiem naprzód. To wskazuje na poprawę infrastruktury, która może przyciągnąć nowych mieszkańców w przyszłości.

Poprawa warunków mieszkaniowych jest na dobrej drodze, co widać po wzroście liczby mieszkańców w budynkach po modernizacji. Niemniej jednak, pełna ocena kosztów energii w budynkach gminnych będzie możliwa dopiero po zakończeniu modernizacji i termomodernizacji, co oznacza, że niektóre korzyści jeszcze się nie zmaterializowały.

Ułatwienie dostępu do usług społecznych - znaczący postęp, z 13 nowymi podmiotami świadczącymi usługi społeczne i 30 nowymi usługami społecznymi na obszarze rewitalizacji (w latach 2017-2023). To znacznie poprawia dostępność i jakość usług dla mieszkańców, co jest kluczowe dla podnoszenia jakości życia.

Zaspokajanie zróżnicowanych potrzeb mieszkaniowych pozostaje wyzwaniem. Brak nowych mieszkań, w tym komunalnych i socjalnych, wskazuje na niewystarczające działania w tym zakresie. Ponadto, liczba urodzeń na obszarze rewitalizacji spadła, co może być symptomem szerszych problemów demograficznych lub braku odpowiednich warunków dla młodych rodzin.

Szeroka oferta rekreacyjno-wypoczynkowa pokazuje pozytywne rezultaty. Modernizacja 16 obiektów rekreacyjnych i sportowych oraz zwiększone korzystanie z oferty rekreacyjnej, szczególnie po otwarciu Zalewu Lubianka, świadczą o rosnącej atrakcyjności miasta w tym aspekcie. To może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz przyciągnięcia turystów i nowych mieszkańców.

Podsumowując, rewitalizacja w Starachowicach przyniosła znaczące postępy w niektórych obszarach, takich jak infrastruktura rekreacyjna i usługi społeczne. Jednakże, spadek liczby mieszkańców na obszarze rewitalizacji i brak nowych mieszkań sugerują, że konieczne są dalsze działania w celu osiągnięcia pełnych celów rewitalizacji. Pełna ocena niektórych wskaźników będzie możliwa dopiero po

zakończeniu trwających modernizacji, co daje perspektywę na dalsze pozytywne zmiany w niedalekiej przyszłości.

Tabela 3 Monitoring realizacji celu 2 GPR Starachowice.

Cele szczegółowe	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend)	Stan realizacji w 2023 r.
C2.1 Aktywizacja i integracja wykluczonych	1. Liczba gospodarstw domowych na obszarze rewitalizacji korzystających z pomocy społecznej (↓)	1. Liczba gospodarstw domowych na obszarze rewitalizacji korzystających z pomocy społecznej w 2023 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie. Trend spadkowy zatrzymała pandemia koronawirusa, podczas której wiele rodzin potrzebowało wsparcia socjalnego. 2016 r. – 553, 2017 r. – 546, 2018 r. – 505, 2019 r. – 462 2020 r. – 470 2021 r. – 475, 2022 r. – 459, 2023 r. – 420.
	2. Liczba projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne mieszkańców rewitalizacji (w tym projekty NGO) (↑)	↑ +24
C2.2 Efektywne podmioty ekonomii społecznej	1. Liczba aktywnych na obszarze rewitalizacji organizacji społecznych (↑)	1. ↑ - +10 (wyłączając kluby sportowe). Warto zaznaczyć, że są to tylko organizacje zarejestrowane na obszarze rewitalizacji, zdecydowana większa liczba NGO działa na obszarze mimo rejestracji poza jej granicami
	2. Liczba podmiotów ekonomii społecznej (↑)	↑ +1 – Spółdzielnia Starachowiczanka, na obszarze rewitalizacji funkcjonują aktywnie 2 spółdzielnie.
C2.3 Różnorodna oferta i niezbędne wsparcie dla młodzieży	1. Uczestnictwo młodzieży z obszaru rewitalizacji w życiu kulturalnym i sportowym (↑)	↑ - dane na podstawie wywiadów i obserwacji uczestniczących z młodzieżą, dyrektorami instytucji kultury oraz sportu oraz dane Młodzieżowej Rady Miasta
	2. Liczba osób młodych z obszaru rewitalizacji działających w organizacjach społecznych (↑)	↑ - młodzież szczególnie działa w Młodzieżowej Radzie Miejskiej, samorządach szkolnych oraz w ramach projektu UM Erasmus+ „Starachowice – Miasto dla młodzieży”. Od 2019 r. realizowane są projekty międzynarodowe dla młodzieży zarówno w Urzędzie Miejskim jak i organizacjach pozarządowych.
C2.4 Trafna odpowiedź na potrzeby seniorów	1. Odsetek seniorów z obszaru rewitalizacji uczestniczących w życiu społecznym i kulturalnym (↑)	↑ - informacje na podstawie danych z Referatu Polityki Senioralnej (Karta Seniora, Dom Seniora, Starachowice Bezpieczne w Praktyce), Uniwersytet Trzeciego Wieku, Rada Seniorów..
	2. Liczba projektów dotyczących szczególnie seniorów (↑)	↑ +24

Cele szczegółowe	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend)	Stan realizacji w 2023 r.
C2.5 Kultura, edukacja, sport narzędziem na rzecz integracji	1. Liczba osób (w tym uczniów) korzystających ze zmodernizowanej lub nowej infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i sportowej (↑)	↑ poprzez realizację projektów, w ramach których zakupiony został nowy sprzęt do szkół, doposażone zostały pracownie ekologiczne w materiały, zmodernizowana została baza sportowa. Widoczny jest także wzrost osób korzystających ze zmodernizowanych na terenie obszaru rewitalizacji przestrzeni sportowo-rekreacyjnych.
	2. Liczba organizacji społecznych korzystających ze zmodernizowanej lub nowej infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i sportowej (↑)	2. ↑ +16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów miesięcznych i rocznych z realizacji GPR

Analizując realizację celów szczegółowych związanych z integracją społeczną, można zauważyć postępy w wielu obszarach, chociaż istnieją także wyzwania do pokonania.

Aktywizacja i integracja wykluczonych wykazuje mieszane rezultaty. Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej spadła z 553 w 2016 roku do 420 w 2023 roku, co jest pozytywnym trendem, choć pandemia koronawirusa chwilowo zatrzymała ten spadek. Równocześnie, liczba projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne wzrosła o 24, co wskazuje na zwiększone wsparcie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Efektywne podmioty ekonomii społecznej wykazują postęp. Liczba aktywnych organizacji społecznych wzrosła o 10, choć większość NGO działa poza granicami obszaru rewitalizacji. Ponadto, powstała nowa spółdzielnia „Starachowiczanka”, co zwiększyło łączną liczbę aktywnych spółdzielni do dwóch.

Różnorodna oferta i niezbędne wsparcie dla młodzieży przynosi pozytywne efekty. Uczestnictwo młodzieży w życiu kulturalnym i sportowym wzrosło, co potwierdzają wywiady i obserwacje. Młodzież angażuje się również w działania społeczne, szczególnie w ramach Młodzieżowej Rady Miejskiej, samorządów szkolnych i projektów międzynarodowych, takich jak Erasmus+ „Starachowice – Miasto dla młodzieży”.

Trafna odpowiedź na potrzeby seniorów jest realizowana z sukcesem. Odsetek seniorów uczestniczących w życiu społecznym i kulturalnym wzrósł, co jest wspierane przez inicjatywy takie jak Karta Seniora, Dom Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku i Rada Seniorów. Liczba projektów

dotyczących seniorów wzrosła o 24, co świadczy o większym zaangażowaniu i wsparciu dla tej grupy społecznej.

Kultura, edukacja i sport jako narzędzia na rzecz integracji przyniosły pozytywne zmiany. Wzrosła liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i sportowej, dzięki realizacji projektów związanych z zakupem nowego sprzętu, doposażeniem pracowni ekologicznych i modernizacją bazy sportowej. Ponadto, 16 organizacji społecznych zaczęło korzystać z tych udogodnień, co zwiększa ich możliwości działania i integracji społecznej.

Podsumowując, realizacja celów związanych z integracją społeczną w Starachowicach przyniosła znaczące postępy, szczególnie w obszarach wsparcia młodzieży, seniorów i aktywności społecznej. Niemniej jednak, utrzymanie spadkowego trendu w liczbie gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej i dalsze wsparcie organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej będą kluczowe dla kontynuacji pozytywnych zmian.

Tabela 4 Monitoring realizacji celu 3 GPR Starachowice.

Cele szczegółowe	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend)	Stan realizacji w 2023 r.
C3.1 Wzmocnienie nowoczesnej miejskości - udoskonalenie struktury przestrzennej	1. Liczba zmodernizowanych obiektów i przestrzeni publicznych o kluczowym znaczeniu dla obszaru rewitalizacji (↑)	↑ +12
	2. Liczba przedsięwzięć o kluczowym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju (↑)	↑ +14
C3.2 Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń – ład wizualny	1. Atrakcyjność Starachowic jako miejsca zamieszkania (postrzegana przez mieszkańców) (↑)	↑ - dane z konsultacji społecznych, wizji lokalnych, spacerów studyjnych oraz badań społecznych przeprowadzanych na potrzeby GPR oraz Strategii Rozwoju Miasta oraz projektu norweskiego
	2. Atrakcyjność Starachowic jako subregionalnego centrum handlu, usług i edukacji (postrzegana przez mieszkańców oraz przez przyjezdnych) (↑)	2. ↑ - diagnoza wśród młodzieży w ramach projektu Erasmus+ oraz diagnoza na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta, rozmowy i wywiady z mieszkańcami, opinie na portalach społecznościowych. Projekt z Programu Rozwój Lokalny
C3.3 Mobilność zrównoważona	1. Odsetek mieszkańców (miasta; obszaru rewitalizacji) korzystających	↑ - po wprowadzeniu bezpłatnej komunikacji

Cele szczegółowe	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend)	Stan realizacji w 2023 r.
w obszarze rewitalizacji	w codziennych dojazdach z komunikacji publicznej oraz z roweru (↑)	miejskiej odsetek mieszkańców korzystających w codziennych dojazdach z komunikacji publicznej wzrósł. Dodatkowo w 2023 r. powstały nowe ścieżki rowerowe, które zachęcają do jazdy na rowerze
	2. Parametry infrastruktury rowerowej (długość dróg rowerowych, długość ulic przyjaznych dla rowerów, liczba stojaków i przechowalni rowerów) (↑)	↑ (+2 stacje naprawy Rowerów, 480 m drogi dla rowerów)
C3.4 Warunki sprzyjające prowadzeniu działalności przez lokalnych przedsiębiorców	1. Liczba aktywnych (w tym mikro- i małych) podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji (↑)	↑ w 2019 r. przeprowadzona została analiza sfer usług i handlu na obszarze rewitalizacji. 610 to wskaźnik bazowy. W 2020 r. i 2021 r. przez pandemię koronawirusa liczba podmiotów gospodarczych spadła (szczególnie z branży gastronomicznej). Po rewitalizacji Parku Miejskiego na obszarze działa nowa restauracja oraz kawiarnia. Dodatkowo kawiarnia powstała przy Zalewie Pasternik
	2. Liczba nowych przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji (↑)	
C3.5 Rozbudowane funkcje centrotwórcze (w skali miasta, powiatu, regionu)	1. Wartość inwestycji prywatnych na obszarze rewitalizacji (↑)	Wskaźnik ze względu na swoją kompleksowość zostanie obliczony na koniec GPR
	2. Liczba nowych ofert programowych z zakresu kultury i turystyki na obszarze rewitalizacji (↑)	↑ - wzrost liczby ofert na podstawie danych z Muzeum Przyrody i Techniki oraz Starachowickiego Centrum Kultury. rozwój Parku Kultury i oddanie amfiteatru w Parku Miejskim, Zalewu Lubianka powoduje wzrost liczby ofert kulturalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów miesięcznych i rocznych z realizacji GPR

Realizacja celów szczegółowych związanych ze wzmocnieniem atrakcyjności obszarów śródmiejskich w Starachowicach pokazuje znaczące postępy w wielu kluczowych aspektach, co przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców i atrakcyjności miasta.

Wzmocnienie nowoczesnej miejskości i udoskonalenie struktury przestrzennej przyniosło wyraźne korzyści, co widać po modernizacji 12 kluczowych obiektów i przestrzeni publicznych oraz realizacji 14 przedsięwzięć o znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju. Te działania poprawiają estetykę i funkcjonalność przestrzeni miejskiej, co jest istotne dla rozwoju Starachowic jako nowoczesnego miasta.

Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń są oceniane pozytywnie zarówno przez mieszkańców, jak i przyjezdnych. Konsultacje społeczne, wizje lokalne, badania społeczne oraz diagnozy przeprowadzane w ramach różnych projektów potwierdzają wzrost postrzeganej atrakcyjności Starachowic jako miejsca zamieszkania oraz subregionalnego centrum handlu, usług i edukacji. Opinie mieszkańców i dane z projektu Erasmus+ oraz innych inicjatyw wskazują na sukces w tych obszarach.

Mobilność zrównoważona w obszarze rewitalizacji znacznie się poprawiła dzięki wprowadzeniu bezpłatnej komunikacji miejskiej oraz budowie nowych ścieżek rowerowych. Wzrosła liczba mieszkańców korzystających z komunikacji publicznej i rowerów, co przyczynia się do zmniejszenia ruchu samochodowego i poprawy jakości powietrza. Nowa infrastruktura rowerowa, w tym dodatkowe stacje naprawy i 480 metrów nowych dróg rowerowych, wspiera ten pozytywny trend.

Warunki sprzyjające prowadzeniu działalności przez lokalnych przedsiębiorców uległy poprawie, choć pandemia koronawirusa w latach 2020-2021 wpłynęła na spadek liczby podmiotów gospodarczych, szczególnie w branży gastronomicznej. Mimo to, rewitalizacja Parku Miejskiego przyniosła otwarcie nowych restauracji i kawiarni, co wskazuje na stopniowe ożywienie działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.

Rozbudowane funkcje centrowe w skali miasta, powiatu i regionu przynoszą wymierne efekty. Choć pełna wartość inwestycji prywatnych zostanie obliczona na koniec GPR, już teraz widać wzrost liczby ofert programowych z zakresu kultury i turystyki. Rozwój Parku Kultury, otwarcie amfiteatru w Parku Miejskim oraz Zalewu Lubianka przyczyniły się do zwiększenia liczby wydarzeń kulturalnych i turystycznych, co podnosi atrakcyjność Starachowic jako destynacji kulturalnej i turystycznej.

Podsumowując, realizacja celów związanych z wzmocnieniem atrakcyjności obszarów śródmiejskich Starachowic przyniosła liczne korzyści, poprawiając jakość życia mieszkańców, funkcjonalność przestrzeni miejskich oraz warunki dla rozwoju działalności gospodarczej. Dalsze inwestycje i działania w tych obszarach będą kluczowe dla utrzymania pozytywnych trendów i dalszego rozwoju miasta.

Tabela 5 Monitoring realizacji celu 4 GPR Starachowice.

Cele szczegółowe	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend)	Stan realizacji w 2023 r.
C 4.1 Włączenie się biznesu w życie społeczności	1. Liczba przedsięwzięć z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu na obszarze rewitalizacji (↑)	↑24
	2. Liczba przedsiębiorstw realizujących projekty z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji (↑)	4
C 4.2 Nowe miejsca pracy na obszarze rewitalizacji	1. Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w wyniku przedsięwzięć rewitalizacyjnych (↑)	1. +6 (umowy zlecenie i umowy o pracę) – dane orientacyjne.
	2. Liczba ofert pracy na obszarze rewitalizacji (↑)	+22
C 4.3 Przygotowanie zawodowe zwiększające szanse na rynku pracy	1. Liczba osób (w tym bezrobotnych), które uzyskały lub podniosły kwalifikacje zawodowe (↑)	↑ 235
	2. Liczba bezrobotnych (w tym długotrwale) z obszaru rewitalizacji którzy podjęli pracę w wyniku przedsięwzięć rewitalizacyjnych (↑)	↑

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów miesięcznych i rocznych z realizacji GPR

Realizacja celów szczegółowych związanych ze wsparciem potencjału gospodarczego i społecznego Starachowic przyniosła wymierne efekty, które przyczyniły się do poprawy sytuacji w wielu kluczowych aspektach.

Włączenie się biznesu w życie społeczności pokazuje znaczące postępy. Liczba przedsięwzięć z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) wzrosła o 24, co wskazuje na zwiększone zaangażowanie firm w działania na rzecz lokalnej społeczności. Cztery przedsiębiorstwa realizują projekty CSR na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, co jest krokiem w stronę lepszej współpracy między sektorem prywatnym a społecznością lokalną.

Nowe miejsca pracy na obszarze rewitalizacji są kolejnym obszarem, gdzie odnotowano postęp. W wyniku przedsięwzięć rewitalizacyjnych zatrudnienie uzyskało 6 osób (na umowy zlecenie i umowy o pracę), a liczba ofert pracy wzrosła o 22. Chociaż wzrost liczby zatrudnionych osób jest skromny, tworzenie nowych miejsc pracy i zwiększenie ofert pracy są pozytywnymi sygnałami dla lokalnej gospodarki.

Przygotowanie zawodowe zwiększające szanse na rynku pracy przyniosło wymierne korzyści. Aż 235 osób uzyskało lub podniosło swoje kwalifikacje zawodowe, co zwiększa ich szanse na rynku pracy. Liczba bezrobotnych, którzy podjęli pracę dzięki przedsięwzięciom rewitalizacyjnym, również wzrosła, choć

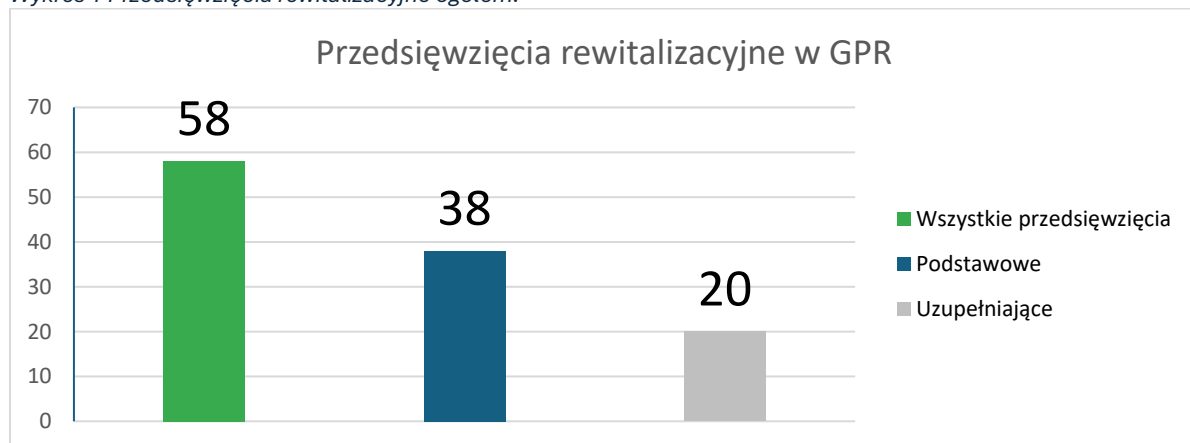
dokładne dane w tym zakresie nie są podane. Te działania są kluczowe dla zmniejszenia bezrobocia i poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Podsumowując, realizacja celów związanych ze wsparciem potencjału gospodarczego i społecznego Starachowic przyniosła pozytywne rezultaty. Wzrost zaangażowania przedsiębiorstw w życie społeczności, tworzenie nowych miejsc pracy oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców przyczyniają się do ogólnego rozwoju miasta. Kontynuacja tych działań będzie kluczowa dla dalszego wzmocnienia potencjału gospodarczego i społecznego Starachowic.

4. Ocena realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice do realizacji założono łącznie 58 przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym 38 przedsięwzięć podstawowych i 20 uzupełniających. Każde z nich zostało przypisane do poszczególnych celów i kierunków działań, w każdym przypadku do więcej niż jednego, co świadczy o kompleksowości Programu.

Wykres 1 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ogółem.

Źródło: Raport roczny z realizacji GPR Starachowice za rok 2023.

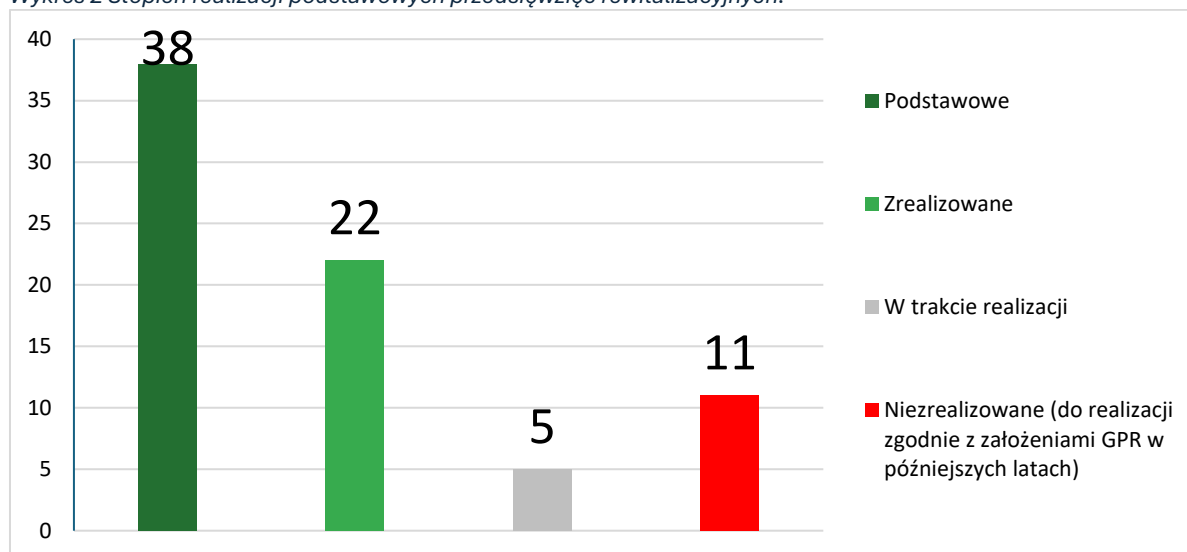
Ewaluacja obejmuje dotychczasowe lata realizacji Programu (2017-2023). W tym czasie zrealizowana została ponad połowa przedsięwzięć -57,9%, co przekładając na liczby oznacza 22 zrealizowane projekty. W trakcie realizacji pozostają 4 przedsięwzięcia (10,5% ogółu). Pozostała część tj. 12 projektów pozostaje niezrealizowanych (31,6%).

Tabela 6 Stopień realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

	podstawowe przedsięwzięcia	zrealizowane	w trakcie realizacji	niezrealizowane
ilość	38	22	4	12
%	100,0%	57,9%	10,5%	31,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu rocznego za 2023 r.

Wykres 2 Stopień realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: Raport roczny z realizacji GPR Starachowice za rok 2023.

Na 22 zrealizowane przedsięwzięcia podstawowe 20 zostało zrealizowanych zgodnie z harmonogramem przez Gminę Starachowice lub jej jednostki, a pozostałe 2 są wynikiem realizacji prywatnych inwestorów.

Poniżej zestawiono w postaci tabelarycznej przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem stopnia ich realizacji oraz istotnymi informacjami z punktu widzenia ich wdrażania. Niezbędne do przeprowadzenia analizy dane i informacje uzyskane zostały dzięki sporządzanym przez Zespół ds. rewitalizacji w Starachowicach raportom w cyklu miesięcznym oraz rocznym.

Tabela 7 Stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Starachowicach.

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
1. Stworzenie lokalnego „Impact Hub’u” z kluczowym elementem Centrum Społecznej Odpowiedzialności Biznesu z przebudową i adaptacją budynku Pałacyku wraz z otoczeniem	Gmina Starachowice we współpracy z biznesem i NGO	ZREALIZOWANO Centrum Kreatywności „Pałacyk”	Społeczny, techniczny, gospodarczy.
2. Przebudowa obiektów mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej szansą na rewitalizację Osiedla Wzgórze	Gmina Starachowice (możliwa współpraca z podmiotem zewnętrznym)	W REALIZACJI W 2017 r. pozyskane zostało dofinansowanie z RPO WŚ 2014-2020 na remont jednego budynku przy ul. Widok wraz z komórką lokatorską. W ramach projektu „Starachowice OD nowa” sfinansowana została dokumentacja techniczna na część budynków na Kolonii Robotniczej, dzięki której możliwe będzie złożenie kolejnych projektów. W 2018 r. uzyskano kompletną dokumentację techniczną i pozwolenie na budowę na remont i adaptację budynku przy ul. Widok wraz komórką lokatorską. W 2020 r. rozpoczął się remont pierwszego budynku na ul. Widok 10 Świetlicę oddano do użytku na 2022 r. W 2021 r. pozyskano dofinansowanie z BGK na 5 budynków. Na bieżąco trwają prace budowlane oraz remonty budynków na Kolonii Robotniczej	Techniczny, społeczny
3. Modernizacja Starachowickiego Centrum Kultury wraz z zagospodarowaniem otoczenia	Gmina Starachowice	W REALIZACJI W 2017 r. pozyskane zostało dofinansowanie z RPO WŚ 2014-2020 na to zadanie. W 2018 r. opracowano dokumentację techniczną i pozwolenie na budowę na otoczenie i wewnątrz SCK. W 2019 r. środkami własnymi SCK zmodernizowana została Sala Klubowa. W 2022 r. zakończyły się prace budowlane przy otoczeniu Parku Kultury. W 2022 r. podpisana została umowa na remont wnętrz Parku Kultury oraz w 2023 r. schodów. Planowane zakończenie inwestycji to 2024 r.	Społeczny, techniczny, przestrzenno-funkcjonalny
4. Podniesienie atrakcyjności turystycznej Miasta Starachowice poprzez	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Przestrzenno – funkcjonalny, społeczny

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
wykorzystanie potencjału Zalewu Lubianka			
5. Nadanie nowych funkcji północnej linii brzegowej Zalewu Pasternik kluczem do przeprowadzenia modelowej rewitalizacji miasta	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Przestrzenno – funkcjonalny, środowiskowy.
6. Modernizacja targowiska miejskiego w Starachowicach	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO (częściowo)	Gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny
7. Zagospodarowanie Parku Miejskiego w Starachowicach	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Przestrzenno – funkcjonalny, środowiskowy, techniczny
8. Termomodernizacja/modernizacja budynków użyteczności publicznej w Starachowicach – etap III – podprojekt w obrębie obszaru rewitalizacji	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Techniczny, środowiskowy
9. Podniesienie jakości życia mieszkańcom poprzez rozwój zieleni miejskiej w Starachowicach – podprojekt w obrębie obszaru rewitalizacji	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Przestrzenno – funkcjonalny, środowiskowy
10. Optymalizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Starachowice –	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Techniczny, środowiskowy

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
podprojekt w obrębie obszaru rewitalizacji			
11. Utworzenie (remont i adaptacja), „Społecznego Wzgórza” – miejsca pełniące funkcję Centrum Aktywności Lokalnej oraz Aktywizacji Zawodowej, a także siedziby lokalnego stowarzyszenia	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO W 2017 r. pozyskane zostało dofinansowanie z RPO WŚ 2014-2020 na remont i adaptację komórki lokatorskiej na Osiedlu. W ramach projektu „Starachowice OD nowa” w 2018 r. powstała koncepcja działania Centrum Aktywności Lokalnej. W 2020 r. Gmina złożyła projekt do II etapu konkursu „Program Rozwój Lokalny” finansowanego z funduszy norweskich na działania społeczne w Centrum, które uzyskały dofinansowanie w 2021 r. Działania rozpoczęły się w 2022, które prowadzi CUS. W 2023 r. i 2024 r. realizowano ofertę w ramach funduszy norweskich.	Społeczny, techniczny, gospodarczy.
12. Utworzenie spółdzielni socjalnej w celu prowadzenia działalności w obiektach nad Zalewem Lubianka	Gmina Starachowice w partnerstwie z OWES	ZREALIZOWANO	Społeczny
13. Starachowickie Centrum Interwencji Kryzysowej	Fundacja Możesz Więcej w partnerstwie z Gminą Starachowice	ZREALIZOWANO	Społeczny
14. Wykonanie ciągu pieszo-rowerowego łączącego ul. Kielecką z os. Orłowo na terenie gminy Wąchock i miasta Starachowice wraz z zagospodarowaniem grobli	Urząd Miejski w Starachowicach	ZREALIZOWANO CZĘŚCIOWO	Przestrzenno – funkcjonalny, środowiskowy
15. Budowa bieżni i skoczni w dal przy Szkole Podstawowej nr 6 i Szkole Podstawowej nr 1 – podprojekt w obrębie obszaru rewitalizacji	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Społeczny

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
16. Wykonanie ul. Słowackiego	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Przestrzenno – funkcjonalny, techniczny
17. Budowa boiska wielofunkcyjnego, mini boiska piłkarskiego, 4-torowej bieżni prostej, skoczni do skoku w dal i rzutni do pchnięcia kulą przy ul. Armii Krajowej i boiska wielofunkcyjnego przy ul. Jana Pawła II w Starachowicach – podprojekt w obrębie obszaru rewitalizacji	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Przestrzenno-funkcjonalny
18. Utworzenie Świetlicy Środowiskowej na osiedlu Wzgórze	Urząd Miejski w Starachowicach w formie zadania zleconego NGO w trybie powierzenia	ZREALIZOWANO W Starachowickim Centrum Kultury od 2017 r. funkcjonuje Świetlica Środowiskowa Sukces. Docelowo po rewitalizacji Osiedla Wzgórze przeniesiona zostanie na ul. Widok.	społeczny
19. Wypracowanie w formule partycypacyjno-warsztatowej (z ewentualną opcją konkursu urbanistycznego) optymalnych rozwiązań przestrzennych dla przekształcenia obszarów priorytetowych: rejonu Starachowic Dolnych oraz okolic Rynku w Wierzbniku	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO (częściowo)	Przestrzenno-funkcjonalny

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
oraz opcjonalnie także obszaru Szlakowiska i Tarasu Majówki			
20. Nowe ukształtowanie przestrzeni publicznej, ciągów komunikacyjnych i zabudowy w celu wykreowania wysokiej jakości przestrzeni miejskiej w rejonie Starachowic Dolnych, dworca kolejowego i autobusowego.	Gmina Starachowice w partnerstwie z podmiotami zewnętrznymi	ZREALIZOWANO	Przestrzenno - funkcjonalny
21. Nowe ukształtowanie przestrzeni publicznej, ciągów komunikacyjnych i zabudowy w celu lepszego skomunikowania dla ruchu pieszego Rynku w Wierzbniku oraz dworca kolejowego z Centrum Galardia i Targowiskiem Miejskim	Gmina Starachowice	NIE ZREALIZOWANO	Przestrzenno – funkcjonalny
22. Budowa windy ułatwiającej komunikację między osiedlem Majówka a aleją Armii Krajowej	Gmina Starachowice	NIE ZREALIZOWANO Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Przestrzenno – funkcjonalny, społeczny
23. Opracowanie i wdrożenie miejskiego systemu informacji – jednolitego systemu tablic z nazwami ulic, drogowskazów, innych	Urząd Miejski w Starachowicach	ZREALIZOWANO CZĘŚCIOWO Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie. Opracowano standardy dostępności w ramach funduszy norweskich.	Przestrzenno – funkcjonalny, gospodarczy

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
oznakowań, w tym oznaczenia tras turystycznych, np. szlaku architektury XX w. w Starachowicach			
24. Opracowanie i uchwalenie „Kodeksu reklamowego” – uchwały o zasadach i warunkach sytuowania małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń	Urząd Miejski w Starachowicach	ZREALIZOWANO.	Przestrzenno – funkcjonalny,
25. Opracowanie miejskich standardów infrastruktury dla pieszych i rowerów	Gmina Starachowice	NIE ZREALIZOWANO Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Techniczny, przestrzenno – funkcjonalny, środowiskowy
26. Analiza sfery usług i handlu na obszarze rewitalizacji z jednoczesną analizą popytu, a następnie wspieranie pożądaných lub brakujących funkcji	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO. Analiza powstała w ramach projektu „Starachowice OD nowa”	Gospodarczy, przestrzenno - funkcjonalny, społeczny
27. Przebudowa, rozbudowa, nadbudowa i remont budynku biurowego na świetlicę środowiskową oraz mieszkania i biura. Rewaloryzacja ogólnodostępnych terenów zielonych.	Inwestor prywatny	ZREALIZOWANO CZĘŚCIOWO (brak świetlicy) Zadania inwestora prywatnego.	Gospodarczy, techniczny, społeczny

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
28. Utworzenie stowarzyszenia młodzieżowego działającego na rzecz Starachowic	Grupa Inicjatywna stowarzyszenia	W TRAKCIE REALIZACJI Zadanie zewnętrznej grupy inicjatywnej – Młodzieżowa Rada Miasta współpracuje z lokalnymi NGO.	Społeczny
29. Budowa wzdłuż toru kolei wąskotorowej ciągu komunikacyjnego, pieszo-rowerowego, wraz z peronem i fragmentem toru dla wagonu.	Gmina Starachowice	NIE ZREALIZOWANO Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Techniczny, przestrzenno-funkcjonalny
30. Budowa restauracji przy Zbiorniku Pasternik wraz z kompleksem placów zabaw i edukacji dla dzieci	inwestor prywatny	NIE ZREALIZOWANO Zadanie inwestora prywatnego	Gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny.
31. Ekspozycja hałdy Szlakowiska	Gmina Starachowice	ZREALIZOWANO	Gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny.
32. Utworzenie Akademii Wspierania Rodziny – organizacja zajęć dla dzieci, ich rodziców i opiekunów z obszaru rewitalizacji	Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi	NIE ZREALIZOWANO Zadanie SP10. Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Społeczny
33. Efektywne wykorzystanie energii w powiecie starachowickim	Powiat Starachowicki	W TRAKCIE REALIZACJI Zadanie powiatu. Wspólnie z Gminą Starachowice złożono projekt do KPO na utworzenie klastra energetycznego.	Środowiskowy, techniczny
34. Zagospodarowanie placu i ciągu pieszego przy ul. Oświatowej obok przedszkola miejskiego.	Gmina Starachowice	NIE ZREALIZOWANO Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	społeczny, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny

Nazwa i numer projektu	Realizator	Stopień realizacji projektu	Charakter przedsięwzięcia
35. Budowa nowego budynku dydaktycznego oraz zaplecza sportowego wraz z pełnym wyposażeniem.	Starostwo Powiatowe w Starachowicach	NIE ZREALIZOWANO Zadanie powiatu. Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Liczba uczniów korzystających z rozbudowanej infrastruktury edukacyjnej.
36. STAR - polska ciężarówka. Rozbudowa obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach dla potrzeb stworzenia stałej wystawy poświęconej historii produkcji samochodów ciężarowych Star.	Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum im. Jana Pazdura w Starachowicach, Starostwo Powiatowe w Starachowicach	NIE ZREALIZOWANO Zadanie powiatu. Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Techniczny, gospodarczy, społeczny
37. Renowacja i rozbudowa budynku przy ulicy Iłżeckiej 26 wraz z zabudową na terenie działki i zagospodarowaniem ogrodu na cele usługowo-kulturalne.	inwestor prywatny	NIE ZREALIZOWANO Zadanie inwestora prywatnego. Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Techniczny, gospodarczy.
38. Wytapiamy Kulturę – rewaloryzacja zabytkowego budynku dyrekcji huty z końca XIX wieku w Starachowicach	Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum w Starachowicach, Starostwo Powiatowe w Starachowicach	NIE ZREALIZOWANO Zadanie powiatu. Zgodnie z harmonogramem GPR, projekt planowany jest w późniejszym czasie.	Techniczny, gospodarczy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów miesięcznych i rocznych z realizacji GPR.

Ogólny Postęp

Projekty rewitalizacyjne w Starachowicach są w różnym stadium realizacji. Spośród przedstawionych inicjatyw, większość z nich zostało już ukończonych, co świadczy o skuteczności wdrażania programu rewitalizacji przez Gminę Starachowice. Inne są w trakcie realizacji, z konkretnymi terminami zakończenia, co wskazuje na kontynuację prac i dalsze zaangażowanie lokalnych władz oraz partnerów zewnętrznych.

Projekty w trakcie realizacji

W trakcie realizacji są kluczowe inicjatywy, takie jak, przebudowa obiektów mieszkalnych na Osiedlu Wzgórze, oraz modernizacja Starachowickiego Centrum Kultury. Projekty te są realizowane głównie przez Gminę Starachowice, często we współpracy z partnerami z sektora prywatnego oraz organizacjami pozarządowymi. Prace te są na zaawansowanym etapie, z przewidywanym zakończeniem w ciągu najbliższych lat, co wskazuje na dynamiczny rozwój infrastruktury społecznej i technicznej w mieście.

Projekty zrealizowane

Wiele projektów zostało zakończonych, co znacząco wpłynęło na poprawę jakości życia mieszkańców i atrakcyjności miasta. Realizacje takie jak podniesienie atrakcyjności turystycznej Zalewu Lubianka, modernizacja targowiska miejskiego, zagospodarowanie Parku Miejskiego, Centrum Kreatywności Pałacyk oraz rozwój zieleni miejskiej, pokazują szerokie spektrum działań obejmujących aspekty społeczne, środowiskowe oraz gospodarcze. Te zakończone inicjatywy wskazują na sukcesywną realizację strategii rewitalizacyjnej, której celem poprawa sytuacji mieszkańców i rozwój gminy.

Projekty niezrealizowane

Mimo licznych sukcesów, niektóre projekty nie zostały jeszcze zrealizowane. Wśród nich znajdują się inicjatywy takie jak lepsze skomunikowanie Rynku w Wierzbniku z Centrum Galardia, budowa windy między osiedlem Majówka a aleją Armii Krajowej, oraz opracowanie miejskich standardów infrastruktury dla pieszych i rowerów. Projekty te wskazują na potrzebę dalszych działań w zakresie poprawy infrastruktury komunikacyjnej oraz miejskiego systemu informacji, co pozostaje wyzwaniem dla władz miejskich.

Realizatorzy i współpraca

Głównym realizatorem większości projektów jest Gmina Starachowice, co świadczy o silnym zaangażowaniu lokalnych władz w proces rewitalizacji. Wiele projektów realizowanych jest we współpracy z sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi, co pokazuje skuteczność partnerstw publiczno-prywatnych i aktywne uczestnictwo różnych interesariuszy w rozwoju miasta.

Charakter przedsięwzięć

Projekty rewitalizacyjne obejmują szeroki zakres działań: od technicznych i infrastrukturalnych, przez społeczne i gospodarcze, aż po środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne. Taki holistyczny sposób podejścia do rewitalizacji pozwala na kompleksowe rozwiązanie problemów miejskich, poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności Starachowic jako miejsca do życia i pracy.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych w Starachowicach jest zaawansowana i obejmuje szeroki wachlarz działań mających na celu poprawę infrastruktury, rozwój społeczny oraz gospodarczy miasta. Większość projektów została zrealizowana lub jest w trakcie realizacji, co wskazuje na efektywność działań podejmowanych przez Gminę Starachowice oraz skuteczność współpracy z partnerami zewnętrznymi. Pomimo pewnych opóźnień i niezrealizowanych jeszcze projektów, ogólny postęp rewitalizacji w Starachowicach jest pozytywny i obiecujący na przyszłość.

5. Podsumowanie

Wnioski

Na podstawie przesłanych analiz można wyciągnąć następujące wnioski dotyczące stopnia realizacji i aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji dla Starachowic:

1. **Postęp w realizacji celów:** Analizując różnorodne projekty i inicjatywy realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji, można zauważyć **znaczący postęp w osiąganiu założeń programu**. Istnieje szereg projektów, które zostały ukończone lub są w zaawansowanym stadium realizacji, co świadczy o skuteczności działań podejmowanych przez władze miejskie i ich partnerów. Przykłady sukcesów obejmują modernizację infrastruktury miejskiej, rozwój usług społecznych i gospodarczych oraz wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w życie miasta.
2. **Różnorodność działań:** Gminny Program Rewitalizacji dla Starachowic obejmuje szeroki zakres inicjatyw, które mają na celu poprawę różnych aspektów życia społeczności lokalnej. Działania te nie ograniczają się jedynie do poprawy infrastruktury miejskiej, ale również obejmują wsparcie społeczne, edukacyjne i gospodarcze. Z różnorodności tych działań wynika **holistyczne podejście do rewitalizacji, które pozwala na kompleksowe rozwiązanie problemów miejskich i zwiększenie atrakcyjności miasta jako miejsca do życia i pracy**.
3. **Mieszane rezultaty:** Pomimo postępów w realizacji wielu celów, **istnieją obszary, w których rezultaty są mieszane lub wymagają dalszych działań**. Na przykład, mimo licznych sukcesów w modernizacji infrastruktury i rozwijaniu usług społecznych, niektóre projekty nie zostały jeszcze zrealizowane lub napotykają na trudności związane z finansowaniem.
4. Gmina Starachowice jako miasto-partner konkursu „Modelowa rewitalizacja miast” miała na celu upowszechnienie procesów rewitalizacji oraz wypracowanie modelu jej prowadzenia w mieście. **Dzięki wsparciu uzyskanemu z projektu zbudowano profesjonalną strukturę opierającą się na wykwalifikowanych pracownikach UM, którzy koordynowali i nadzorowali całość działań**.
5. Należy podkreślić, że **na poziomie zarządczym realizacja GPR była modelowa i może stanowić dobrą praktykę dla innych samorządów**.
6. Skala interwencji i realizacji działań w ramach procesu rewitalizacji w znacznym stopniu jest warunkowana dostępnością do środków zewnętrznych, których pozyskanie to w zasadzie jedyna możliwość na realizację znacznej części zaplanowanych działań. **Podkreśla się dużą**

skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych z RPO przez gminę, które to środki stanowiły kluczową stymulantę rozwojową w badanych okresie.

7. Analiza poziom wdrażania wskazuje na zachowanie wysokiego poziomu w obrębie takich czynników jak: **partnerstwo** (o czym świadczy wysoki poziom skuteczności działań partycypacyjnych i dialogu społecznego), **komplementarność** (szczególnie z zakresie montażu finansowego oraz włączania partnerów z różnych sektorów oraz prowadzenia interwencji mieszanej uwzględniającej komponenty „twarde” i „miękkie”), **kompleksowość** (traktowanie rewitalizacji całościowe jako mechanizmu integracji polityki rozwojowej w Starachowicach) czy też **koncentracji** (w wymiarze terytorialnym).
8. Aktualność założeń Programu należy potwierdzić biorąc pod uwagę zarówno planowane działania oraz cele rewitalizacji w Starachowicach, które w większości zostały zrealizowane. Analiza mierników celów rewitalizacji w Starachowicach wykazała **spełnienie i utrzymywanie się w latach 2017-2023 oczekiwanej tendencji większości ze wskaźników**. Jednocześnie większość projektów została zrealizowana lub jest w trakcie realizacji. Dodatkowo, należy podkreślić, że **przedsięwzięcia, których realizacja należy do gminy lub jej jednostek jest na wysokim poziomie**. Większe wątpliwości budzi **realność realizacji projektów zgłoszonych przez podmioty prywatne**. W ocenie aktualności Programu **trudnością może okazać się perspektywa czasowa planowanych działań – 2017-2025**. Zbliżający się rok końcowy, stanowi pewną barierę i stawia pytanie, czy do tego czasu wszystkie efekty rewitalizacji w Starachowicach zostaną osiągnięte. Należy zaznaczyć, iż w tym czasie realizatorzy Programu napotkali trudności związane z pandemią COVID-19.

Rekomendacje

1. Biorąc pod uwagę:
 - a) wysoki poziom zaawansowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
 - b) wykazaną poprawę większości z przyjętych mierników realizacji celów rewitalizacji,
 - c) niewielki odsetek przedsięwzięć, których pomysłodawcą i realizatorem jest gmina, a które nie zostały jeszcze zrealizowane,
 - d) perspektywę na osiągnięcie zaplanowanych w GPR efektów rewitalizacji,

rekomenduje się aktualizację dokumentu, z wydłużeniem perspektywy jego obowiązywania do 2027 roku. W 2025 roku nastąpi koniec okresu obowiązywania GPR w obecnym kształcie. Przeprowadzone badania wskazują na potrzebę realizacji zaplanowanych działań, których nie udało się dotychczas zrealizować. Rozpoznanie pozytywnych zmian w obszarze rewitalizacji

i mieście świadczy o sukcesywnie zaplanowanej interwencji w ramach GPR. Podjęcie realizacji wszystkich przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę sytuacji w obszarze rewitalizacji (w szczególności tych, których realizatorem jest gmina) jest kluczowe dla osiągnięcia efektów rewitalizacji w Starachowicach. Dodatkowo biorąc pod uwagę nowy okres finansowania UE i możliwe ograniczenie środków finansowych z tego źródła na projekty rewitalizacyjne w stosunku do perspektywy 2014-2020 następuje potrzeba dokonania przeglądu ram finansowych pod kątem nowych możliwości i nowych kierunków finansowania/realizacji przedsięwzięć w ramach rewitalizacji. Warto zwrócić również uwagę na możliwość finansowania działań również ze źródeł krajowych.

2. Biorąc pod uwagę zarówno wysoki odsetek zrealizowanych przedsięwzięć, przy jednoczesnej konieczności wydłużenia terminu realizacji kluczowych przedsięwzięć niezrealizowanych rekomenduję się w ramach aktualizacji zaplanowanie dodatkowych projektów, które wzmocnią wypracowane efekty dotychczas realizowanych działań rewitalizacyjnych.
3. Rekomenduje się dalszą współpracę różnych grup podmiotów i interesariuszy na rzecz zmian w obszarze rewitalizacji.
4. Niniejszy raport ewaluacyjny, który stanowi ocenę aktualności i stopnia realizacji GPR powinien zostać zaopiniowany przez Komitet Rewitalizacji oraz opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej gminy zgodnie z zapisami art. 22 pkt 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).
5. Kolejną wynikającą z ustawy o rewitalizacji (art. 22 pkt 3) rekomendacją jest podjęcie stosownych kroków przez burmistrza gminy tj. wystąpienie do Rady Miejskiej z wnioskiem o zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji, w/w opinia Komitetu Rewitalizacji powinna stanowić załącznik do przedmiotowego wniosku. Przed podjęciem prac nad aktualizacją Programu niezbędne będzie podjęcie przez Radę Miejską stosownej uchwały sprawie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji.

OPINIA KOMITETU REWITALIZACJI nr 1/2024

z dnia 03.06.2024

**DOTYCZĄCA SPRAWOZDANIA PREZYDENTA MIASTA STARACHOWICE PN.: „OCENA AKTUALNOŚCI
I STOPNIA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY STARACHOWICE NA LATA 2016—
2025”**

1. Komitet Rewitalizacji wyraża pozytywną opinię na temat sprawozdania Prezydenta Miasta Starachowice pn.: *Raport z ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016—2025*, stanowiącego ocenę aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, zgodnie z art. 22. ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).
2. Komitet Rewitalizacji wyraża stanowisko, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2025 wymaga aktualizacji w zakresie wskazanym w sprawozdaniu Prezydenta Miasta Starachowice pn.: *Raport z ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2025*, który stanowi ocenę aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2025, zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).
3. Zgodnie z zapisami art. 22. ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) opinia Komitetu Rewitalizacji jest podstawą do wszczęcia procedury zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2025.

KIEROWNIK
Biura Architekta Miejskiego
Marcin Bednarczyk
mgr inż. arch. Marcin Bednarczyk

UZASADNIENIE

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2025 opracowano dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego Uchwałą nr VII/17/2016 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 24 czerwca 2016 r. w sprawie wyznaczenia na terenie Gminy Starachowice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w trybie zgodnym z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

Art. 22 ustawy o rewitalizacji nakłada na organ wykonawczy obowiązek dokonywania oceny aktualności programu rewitalizacji. Opracowany Raport z ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Starachowice na lata 2016-2025 został pozytywnie zaopiniowany przez Komitet Rewitalizacji Gminy Starachowice na posiedzeniu w dniu 3 czerwca 2024 r.

W wyniku przeprowadzonej oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, zarekomendowano aktualizację Programu, z wydłużeniem perspektywy jego obowiązywania do 2027 roku. Zgodnie z oceną zaleca się w ramach aktualizacji m.in. zweryfikowanie aktualności projektów rewitalizacyjnych oraz uzupełnienie dokumentu o nowe projekty rewitalizacyjne, związane z nowymi potrzebami i wyzwaniem Gminy Starachowice. Dodatkowo biorąc pod uwagę nowy okres finansowania UE i możliwe ograniczenie środków finansowych z tego źródła na projekty rewitalizacyjne w stosunku do perspektywy 2014-2020 konieczny jest przegląd ram finansowych pod kątem nowych możliwości i nowych kierunków finansowania/realizacji przedsięwzięć w ramach rewitalizacji, w tym w szczególności środków z programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 oraz źródeł krajowych.

Podjęcie uchwały uważam za zasadne.